

Prozodické vlastnosti jazyka

Slabika je zvuková jednotka reči zložená z hlások. Na hlásky a slabiky sa viažu zvukové javy.

Artikulačný prúd- hlas môže mať trojaké stvárnenie (moduláciu) a to časovú, silovú a tónovú

Medzi prozodické vlastnosti jazyka patria:

Časová modulácia

1. **Rytmus-** Rytmus je striedanie prízvuchných a neprízvuchných slabík v komunikácii
2. **Kvantita-** Kvantitu nazývame aj dĺžku a v slovenčine platí, že dlhej samohlásky alebo dvojhlásky je 2-krát také dlhé ako trvanie krátkej samohlásky.
3. **Prízvuk-** Prízvuk sa v slovenčine nazýva aj dôraz. Je to vlastne zdôraznenie určitej slabiky v slove. V slovenčine sa prízvuk prejavuje väčšinou pri prvej slabike slova.

Vedľajší prízvuk- vedľajší prízvuk sa od hlavného prízvuku líši tým, že je menej výrazný.

Sylabotonický veršový systém- sa vyskytuje vo veršoch, kde významné miesto má prízvuk

4. **Tempo reči-** je akou rýchlosťou človek hovorí, t.j. koľko slov povie za minútu. Čím je pomalšie tempo reči, tým náročnejší je príhovor. To znamená, že tempo reči pri bežnej komunikácii je určite rýchlejšie ako tempo reči pri vedeckej konferencii.

Druhy tempa reči

- **Rýchle tempo reči-** rýchle tempo reči sa vyskytuje pri rozhovoroch
- **Stredné tempo reči-** stredné tempo reči sa vyskytuje pri recitácii
- **Pomalé tempo reči-** pomalé tempo reči sa vyskytuje pri prednáške

Silová modulácia

5. **Farba reči-** farba reči je osobitosť každého človeka, človek ju môže meniť podľa situácie napríklad napodobňovaním iných ľudí.
6. **Sila hlasu-** sila hlasu sa zvyšuje pri potrebe povedať niečo dôležité a aj pri zvyšujúcej sa vzdialenosti ľudí
7. **Pauza-** je prestávka v reči. Táto pauza môže byť:
A) **Logická-** logická sa nazýva významová a je väčšinou na konci vety.
B) **Fyziologická-** fyziologická sa spája s potrebou nadýchnuť, čiže môže byť aj v strede vety.

Tónova modulácia

8. **Melódia-** Melódia je stúpanie a klesanie hlasu vo vete. Melódia môže byť:
A) **Klesavá melódia-** klesavá melódia je pri oznamovacích a rozkazovacích vetách a pri opytovacej vete, ak ide o doplnovaciu opytovaciu vetu

Poznámka: Doplnovacia veta je veta pri ktorej sa nepoužíva odpoveď áno alebo nie

Príklady viet s klesavou melódiou

- **Oznamovacia veta:** Zajtra prídem trochu neskôr. Kamarát mi dal pero. Včera večer riadne pršalo, Vynechal som športové podujatie. V manželstve som už viac ako 10 rokov.
- **Rozkazovacia veta:** Nebež!, Neskáč!, Nekrič!, Buď potichu!, Nekomentuj!
- **Doplnovacia veta:** Kedy prídeš?, Koľko máš rokov?, Čo študuješ?, Čo ti je?

B) **Polostúpava melódia-** polostúpavá melódia sa vyskytuje súvetiach

Príklady viet s polostúpavou melódiou: Prišla som na miesto a vlak odišiel. Učil som sa a mamina robila obed. Sestra vyrástla v čase, keď ja som už pracoval. Išli sme na výlet, lebo bolo pekné počasie. Električka odišla a ja som išiel do práce

C) **Stúpavá melódia:** Stúpavá melódia sa používa pri zisťovacích opytovacích vetách

Poznámka: Zisťovacia opytovacia veta je veta pri ktorej sa používa odpoveď áno alebo nie

Príklady viet so stúpavou melódiou

- **Zisťovacej opytovacia veta :** Prídeš zajtra ku nám? Bude zajtra pekné počasie?, Študuješ ešte?, Si ešte na vozíku?, Spíš?

9. **Emfáza-** realizuje sa pri dlhej slabike, ktorá je nápadne aj predĺžená

10. **Hlasový register-** hlasový register vzniká nasadením hlasu do istej výšky